

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО
І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

ВП НУБІП УКРАЇНИ «БОЯРСЬКА ЛІСОВА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ»

ТОВАРИСТВО ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ЛІСІВНИЦТВА ТА ДЕКОРАТИВНОГО
САДІВНИЦТВА**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОСИСТЕМНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
У ЛІСОВОМУ КОМПЛЕКСІ ТА САДОВО-ПАРКОВОМУ
ГОСПОДАРСТВІ»
(18-19 квітня 2019 року)**

КИЇВ – 2019

ДО ПИТАННЯ ЩОДО ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ СУЧАСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ В УКРАЇНІ

*В.М. Маурер, кандидат сільськогосподарських наук
(forestcrop_chair@ukr.net),*

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Актуальність розробки науково-обґрунтованих положень концепції удосконалення лісовідновлення та лісорозведення в Україні зумовлена, передусім, наявними недоліками і проблемами відтворення лісів, що призвели до низки небажаних наслідків, які особливо загострилися на фоні глобального потепління клімату та відсутності бюджетного фінансування лісогосподарської діяльності в останні роки. Серед них, консервативність і надмірна зарегламентованість процесу відтворення лісових ресурсів, переважання штучного лісовідновлення з використанням застарілих технологій, превалювання економічних пріоритетів на тлі непоодинокого ігнорування еколого-лісівничих вимог, серед яких: орієнтація на лісотвірний вид, а не на лісовий біогеоценоз тощо [3]. Вони призвели до зменшення біорізноманіття та зниження біологічної стійкості майбутніх лісових ценозів, внаслідок суттєвого зменшення частки лісостанів, які за складом, формою і структурою подібні деревостанам корінних типів лісу. Наслідком зазначених недоліків відтворення лісів є і відносно низька приживлюваність висаджених рослин, значна частка, особливо в умовах Степу, списаних культур, і т. і..

З урахуванням лісистості території, сучасного стану відтворення лісів країни, ризиків і викликів сьогодення, зумовлених деградацією лісів, етіології та патогенезу масового всихання насаджень лісотвірних видів і необхідності реалізації стратегічного завдання щодо переходу до збалансованого ведення лісового господарства, стратегічним завданням лісівників України у царині лісовідновлення та лісорозведення є:

- розширене, осучаснене відтворення лісів (в Європі з лісистістю понад 40 % щорічно створюється понад 800 тис. га нових лісів, тоді як в Україні, найбільшій за площею на континенті, менше 2 тисяч);

- в контексті підвищення лісистості країни та задекларованого переходу до сталого ведення лісового господарства, першочерговим є не просто збільшення площі, а створення лісових ценозів з такими якостями, які необхідні для досягнення стратегічної мети, шляхом запровадження нових підходів відтворення лісів (екоадаптаційного і трансформаційного), які спрямовані на вирощування лісостанів необхідного цільового призначення;

- адаптування майбутніх лісів на етапі їх створення до глобальних змін довкілля (з метою унеможливлення масового всихання дерев і насаджень лісотвірних видів у майбутньому).

При цьому вітчизняна концепція вдосконалення процесу відтворення лісів має базуватися на осучаснених нормативно-регламентуючих матеріалах, а не на чинних. Зазначене вимагає внесення необхідних змін у «Правила відтворення лісів» [2], «Інструкцію з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів» [1] та інші документи.

На особливу увагу заслуговує підготовка науково-обґрунтованих розробок, спрямованих на осучаснення традиційного та активне запровадження нових підходів до відтворення лісів, зокрема щодо: вітчизняного лісонасінневого районування, зонування території країни за потенційною успішністю природного насінневого поновлення лісотвірних видів, еколого-лісівничої класифікації ділянок лісовідтворювального фонду, інвентаризації та атестації лісових культур і природного поновлення тощо.

З урахуванням сучасних вимог до удосконалення відтворення лісів не менш важливим є осучаснення матеріально-технічної бази насінництва, розсадництва, лісокультурного виробництва з позицій пріоритетності природи лісу.

Реалізація наведених концептуальних засад удосконалення у повному обсязі, окрім вищезазначеного, потребує передачі значних повноважень щодо вибору підходу, методу і способу відтворення лісів з «Центру» на «Місця» та політичної волі керівництва галузі і держави.

Список джерел літератури

1. Інструкція з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів http://online.budstandart.com/ua/catalog/topiccatalogua/fire-afety/02._iinstruktsiyyi_143127/62052-detail.html
2. Правила відтворення лісів. Постанова КМ України від 1 березня 2007 р. № 3. 5 с.
3. Маурер В.М., Кайдик О.Ю. Екоадаптаційне відтворення лісів. К. : РВЦ НУБіП України, 2016. 220 с.